

KEHITYSVAMMAISTEN HYVÄN ELÄMÄN PERUSTEET- HANKE

Kehitysvammaisten Hyvän Elämän Perusteet - hankkeen loppuraportti

Heli Perälä
Projektinvetäjä

Seinäjoen Seudun Kehitysvammaisten Tuki ry.

SISÄLTÖ

1. MISTÄ KAIKKI ALKOI?

1.1 Päätös Hyvä Elämä -hankkeesta

2. HANKKEEN KESTO

2.1 Lisärahan hakeminen

2.2 Vuoden 2006 budjetti

3. HYVÄ ELÄMÄ -HANKKEEN TYÖNTEKIJÄ JA YHTEISTYÖTAHOT

4. HYVÄ ELÄMÄ -HANKKEEN OHJAUSRYHMÄ

5. HYVÄ ELÄMÄ -HANKKEEN TAVOITTEET

5.1 Kysely

5.2 Kyselyn tuloksia

5.3 Palveluesite

5.4 Tuettu työ

5.4.1 Ensimmäinen tuetun työn työntekijä - Panu

5.4.2 Toinen tuetun työn työntekijä - Jussi

5.4.3 Muut tuetun työn työntekijät

5.4.4 Pohdintaa tuetusta työstä

5.5 Tuetun työn työnantajan opas

5.6 Tiedotus

6. POHDINTAA

7. MITÄ HANKKEEN JÄLKEEN?

1. MISTÄ KAIKKI ALKOI?

Seinäjoen Seudun Kehitysvammaisten Tukiyhdistyksen jäseniltä oli tullut palautetta siitä, että kehitysvammaisille henkilöille asumista, työ- ja päivätoimintaa sekä koulutusta tarjoavista yksiköistä kaivattaisiin kipeästi tietoa tällä alueella. Myös mahdollisuuksia tuettuun työhön tulisi lisätä sekä antamalla kehitysvammaisille henkilöille mahdollisuus että tiedottamalla tuetun työn työnantajia tuetusta työstä. Myös muita tarpeita ja toiveita koskien laadukasta elämää olisi tärkeä kartoittaa. Niinpä Seinäjoen Seudun Kehitysvammaisten Tuki ry haki rahoitusta Te -keskukselta Kehitysvammaisten Hyvän Elämän Perusteet -hankkeelle keväällä 2005.

1.2 Päätös Hyvä Elämä -hankkeesta

Päätös Kehitysvammaisten Hyvän Elämän Perusteet -hankkeesta annettiin 12.4.2005. Hyvä Elämä -hankkeen, jonka numero on 21201, toiminta-alueena olivat Seinäjoki, Nurmo ja Ylistaro. Rahoitus saatiin Seinäjoen Seudun Kehittämisyhdistys Liiverin kautta. Hankkeen rahoittajina toimivat EU, valtio, Seinäjoen kaupunki, Nurmon ja Ylistaron kunnat sekä Seinäjoen Seudun Kehitysvammaisten Tuki ry. Rahoitusta myönnettiin yhteensä 31 140,00 euroa.

Rahoitussuunnitelma 2005	Euroa
TE -keskus, EU	8 408,00
TE -keskus, valtio	14 013,00
Kunta	5 605,00
Julkinen rahoitus yhteensä	28 026,00
Yksityinen rahallinen osuus	1 560,00
Muut luontoissuoritukset	1 554,00
Yksityinen rahoitus yhteensä	3 114,00
Hyväksytty hankerahoitus yhteensä	31 140,00
Kokonaisrahoitus	31 140,00

Yksityisen rahallisen osuuden maksoi Seinäjoen Seudun Kehitysvammaisten Tuki ry. Luontoissuoritukset, eli yhteensä 1554 euroa, koostuivat a) Kehitysvammaisten Tuki-liiton työntekijän Jukka Kaukolan kyselyn analysointiavusta eli yhteensä 635 euron edestä b) Työtilan käytöstä Seinäjoen Seudun Kehitysvammaisten Tukiyhdistyksen toimistolla yhteensä 624 euron edestä c) Tietokoneen ja tulostimen käytöstä Seinäjoen Seudun Kehitysvammaisten Tuki ry:n toimistolla yhteensä 175 euron edestä d) Sähkökulutuksesta Seinäjoen Seudun Kehitysvammaisten Tuki ry:n toimistolla yhteensä 20 euron edestä. Lisäksi oli tarkoituksena, että Jukka Kaukola olisi pitänyt asiantuntijaluennon yhdessä tiedotustilaisuudessa, minkä arvo olisi ollut 100 euroa. Mutta hän ei päässytkään tiedotustilaisuuteen sairastuttuaan. Tämä 100 euroa täytyi kuitenkin helposti työtilan, tietokoneen, tulostimen ja sähkön kustannuksista.

2. HANKKEEN KESTO

Kehitysvammaisten Hyvän Elämän Perusteet -hanke alkoi 15.5.2005 ja sen piti alunperin päättyä marraskuussa 2005. Mutta sille haettiin jatkoaikaa, jotta hankkeen tuloksista tiedottamiseen, tuetun työn työntekijöiden ohjaamiseen ja uusien, mahdollisten tuetun työn työnantajien tiedottamiseen olisi riittävästi aikaa. Muutospäätös hankkeelle annettiin 2.9.2005. Päätöksen mukaisesti hankkeen toteutusaika jatkuu helmikuun 2006 loppuun saakka. Samalla päätöksellä kustannusarviota hieman muutettiin niin, että toisista kululajeista siirrettiin varoja palkkoihin ja sen sivukuluihin.

Kustannusarvio	Vanha summa	Uusi summa
Palkat ja sivukulut	21 340,00	24 021,00
Ostopalvelut, palkkiot ja niiden sivukulut	2 400,00	1 270,00
Matkakulut	1 700,00	1 100,00
Vastikkeettomat suoritukset hankkeen hyväksi		
Muut kustannukset, toimistokulut	1 554,00	1 554,00
Muut kulut	3 680,00	2 830,00
Kokonaiskustannukset	466,00	365,00
Hyväksyttävät kustannukset yhteensä	31 140,00	31 140,00
	31 140,00	31 140,00

2.1 Lisärahan hakeminen

Eräänä päivänä Seinäjoen Seudun Kehittämisyhdistys Liiveristä tuli tieto, että hankkeelle voi hakea lisärahaa. Lisärahaa haettiin ja sitä myönnettiin 29.11.2005 yhteensä 4 204,00 euroa. Tämä summa budjetoitiin kokonaan vuodelle 2006 eli vuoden 2005 budjetti pysyi samana. Lisärahan saannin perusteiksi kirjattiin se, että projektinvetäjällä olisi mahdollisuus työskennellä helmikuun loppuun saakka täysipainoisesti. Uudeksi tehtäväksi hankkeelle tuli laatia pienimuotoinen opas tuetun työn työnantajalle sekä tiedottaa uusia mahdollisia työnantajia tuetun työn mahdollisuuksista.

Vuoden 2006 budjetti	
Palkat ja sivukulut	3 694,00
Matkakulut	200,00
Muut kustannukset, vuokrat	210,00
Muut kustannukset, toimistokulut	100,00
Kokonaiskustannukset	4 204,00
Hyväksyttävät kustannukset yhteensä	4 204,00

Koko hankkeen kustannukset ovat siis yhteensä vuoden 2005 31 140,00 euroa, johon lisätään vuoden 2006 4 204,00 euroa eli yhteensä ne tekevät 35 344,00 euroa.

2.2 Vuoden 2006 budjetti

Vuodelta 2005 siirtyneet rahat yhdessä vuodelle 2006 budjetoidun rahan kanssa tekevät yhteensä 9 256,67 euroa. Jotta palkkoihin ja sen sivukuluihin saatiin tarpeeksi rahaa, tehtiin hankkeessa tammikuulla 2006 vielä kerran muutoshakemus. Vuoden 2006 budjetti näytti lopulta tältä:

Vuoden 2006 budjetti	
Palkat ja sen sivukulut	7500,00 euroa
Ostopalvelut, palkkiot ja niiden sivukulut	600,00 euroa
Matkakulut	150,00 euroa
Muut kustannukset, vuokrat	210,00 euroa
Muut kustannukset, toimistokulut	650,00 euroa
Muut kulut	146,33 euroa
Kokonaiskustannukset	9 256,33 euroa
Hyväksyttävät kustannukset yhteensä	9 256,33 euroa

3. HANKKEEN TYÖNTEKIJÄ JA YHTEISTYÖTAHOT

Hankkeen projektinvetäjäksi valittiin Heli Perälä. Hän on ammatiltaan sosionomi AMK ja hän on tutustunut Seinäjoen Seudun Kehitysvammaisten Tukiyhdistyksen toimintaan ja Ystävyys Yhdistää -toimintaan opinnäytetyönsä ja ystävä-
nä/tukihenkilönä toimimisen kautta. Hänellä on monenlaista työkokemusta kehitysvammaisten parista ja hän tuntee hyvin suuren osan alueen kehitysvammaisista henkilöistä.

Yhteistyökumppaneita hankkeella oli runsaasti. Näitä olivat Seinäjoen kaupungin sekä Nurmon ja Ylistaron kuntien työntekijät, Eskoon Sosiaalipalvelujen kuntayhtymä ja sen alaisuudesta erityisesti Seinäjoen toimintakeskuksen ja Eskoon palvelukeskuksen työntekijät, Seinäjoen Seudun Kehittämisyhdistys Liiverin työntekijät sekä Seinäjoella tai sen lähialueella asumis-, työ- ja päivätoimintaa sekä koulutusta kehitysvammaisille henkilöille tarjoavat yksiköt. Tärkein tuki hankkeen projektinvetäjälle tuli Seinäjoen Seudun Kehitysvammaisten Tuki ry:n henkilöiltä. Lämmin kiitos kaikille yhteistyötahoille hyvästä yhteistyöstä!

4. HYVÄ ELÄMÄ-HANKKEEN OHJAUSRYHMÄ

Hyvä Elämä -hankkeen ohjausryhmään pyrittiin valitsemaan kattavasti eri tahojen edustajia. Heitä olivat:

- Salme Sandvik, Ohjausryhmän puheenjohtaja. Pohojalaaset -99 Kehitysvammaisten Tukipiiri ry:n pj, Seinäjoen Seudun Kehitysvammaisten Tuki ry:n pj, Eskoon erityishuoltopiirin yhtymävaltuuston ja -hallituksen jäsen, Seinäjoen vammaisneuvoston jäsen.
- Anita Lautamäki, Ohjausryhmän varapuheenjohtaja. Seinäjoen Seudun Kehitysvammaisten Tuki ry, Ystävyys Yhdistää -toiminta
- Merja Aittola. Seinäjoen kaupunki / sosiaali- ja terveystakeskus
- Maarit Itonen. Seinäjoen seurakunta / Tuetun työn työntekijien edustaja
- Jukka Laaksonen. Seinäjoen toimintakeskus, Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymä / Tuetun työn ohjaaja
- Jukka Kaukola. Kehitysvammaisten Tukiliitto ry
- Leila Rajamäki. Ylistaron kunta / Työtori-hanke
- Sirpa Hurri. Nurmon kunta / Vuorikoti / Asumispalvelut
- Nina Harjunpää. Seinäjoen Seudun Kehittämisyhdistys Liiveri ry
- Heli Perälä, Ohjausryhmän sihteeri. Kehitysvammaisten Hyvän Elämän Perusteet -hanke

Ohjausryhmä toimi hyvin koko hankkeen ajan. Kokouksia oli yhteensä neljä hankkeen aikana. Joka kokouksessa esiteltiin hankkeen sen hetkistä tilannetta ja tulevista asioista puhuttiin ja niistä päätettiin yhdessä. Hanketta myös arvioitiin joka kokouksessa. Projektinvetäjä on pitänyt yhteyttä ohjausryhmän jäseniin sähköpostin kautta useasti, jotta he koko ajan tietäisivät, mitä hankkeessa tapahtuu ja jotta he voisivat esimerkiksi kertoa joitain vinkkejä projektinvetäjälle. Kaikki eivät aina päässeet kokouksiin mutta silti he pysyivät ajan tasalla pitämällä muuten yhteyttä. Ohjausryhmän jäseniä kiitetään hyvästä yhteistyöstä ja tuesta!

Hankesuunnitelman mukaan oli tarkoitus, että ohjausryhmässä olisi myös jonkin opilaitoksen edustaja sekä kehitysvammaisen henkilö. Ohjausryhmää kootessamme kuitenkin päädyimme tähän kokoonpanoon, mikä osoittautui erittäin hyväksi. Emme halunneet ohjausryhmästä suurempaa.

5. HYVÄ ELÄMÄ -HANKKEEN TAVOITTEET:

Hyvä Elämä -hankkeella oli kolme tavoitetta:

- 1.) Kartoittaa Seinäjoella, Nurmossa ja Ylistarossa asuvien kehitysvammaisten henkilöiden tarpeita ja toiveita koskien asumista, työ- ja päivätoimintaa, koulutuspalveluita sekä harrastustoimintaa.
- 2.) Toinen tavoite oli laatia esite Seinäjoella ja sen lähialueella asumis-, työ- ja päivätoimintaa ja koulutusta kehitysvammaisille henkilöille tarjoavista yksiköistä. Esitettä tuli jakaa kehitysvammaisille henkilöille ja heidän perheilleen, kuntien työntekijöille ja kaikille sitä haluaville.
- 3.) Kolmas tavoite oli etsiä muutamalle kehitysvammaiselle henkilölle tuetun työn työpaikka ja opastaa sekä perehdyttää hänet työhön. Tarkoituksena oli toimia myös työnantajan tukena ja perehdyttäjänä kohtaamaan kehitysvammaisen työntekijä.

Kehitysvammaisten Hyvän Elämän Perusteet -hanke pyrki vaikuttamaan kehitysvammaisten henkilöiden elämänlaatuun tiedottamalla laajasti heidän tarpeistaan ja toiveistaan sekä esittämällä samalla joitain kehittämisehdotuksia.

(Hankkeen esite ja käyntikortti kansion tiedotus-osiossa)

5.1 Kysely

Tarkoituksena oli selvittää Seinäjoella, Nurmossa ja Ylistarossa asuvien kehitysvammaisten henkilöiden tarpeita ja toiveita koskien asumista, työ- ja päivätoimintaa, koulutuspalveluja sekä harrastustoimintaa. Kysely lähetettiin kesäkuun 2005 lopulla kehitysvammaisille henkilöille Eskoon Palvelukeskuksen kautta ja sen palautuspäivä oli 15.8. Yhteensä kyselyjä lähetettiin 215 mutta niistä palautettiin 98 kappaletta.

Seinäjokinen -lehdessä oli 10.7 juttu asiasta, jolla yritettiin kannustaa kehitysvammaisia henkilöitä vastaamaan kyselyyn. Myös eri asumisyksiköihin lähetettiin kannustuskirjeitä mutta silti vastausprosentti jäi 45,6 %:iin. Kesälomien alkaminen oli kentiesyynä siihen, että noin puolet vastasivat. Ehkä kehitysvammaiset henkilöt olivat kesälomareissulla tms. Ajankohta kyselylle ei ollut paras mahdollinen mutta hankkeen tiukka aikataulu vaati kyselyn lähettämisen tuolloin. Ja sitä paitsi onhan näiden lähes sadan vastaajan tarpeisiin pyrittävä vastaamaan!

Kyselylomakkeessa oli sekä laadullisia että määrällisiä kysymyksiä. Joihinkin kysymyksiin vastattiin valitsemalla oikea vaihtoehto ja joihinkin vastattiin vapaasti omilla sanoilla. Analysoinnissa ongelmana oli se, että eri kysymyksiin vastanneiden lukumäärät vaihtelivat suuresti. Sen vuoksi joka kohdassa on tarkasti mainittu, kuinka moni vastasi kyseessä olevaan kysymykseen. Kenties kyselylomake oli liian pitkä. Ehkä taustatietoja vastaajista olisi voitu hieman tiivistää. Vastauksia analysoitiin syksyn 2005 aikana moneen kertaan. Projektinvetäjä Heli Perälän apuna analysoinnissa toimi Jukka Kaukola Kehitysvammaisten Tukiliitosta Tampereelta.

(Kyselytutkimus liitteenä kansiossa)

5.2 Kyselyn tuloksia

Kyselyn avulla nousi runsaasti esille kehittämistä vaativia asioita. Alla on lueteltuna niistä tärkeimpiä:

Kehitysvammaisilla henkilöillä, kuten meillä kaikilla, on halu opiskella, työllistyä ammattia vastavaan työhön ja saada työstä palkkaa.

- Kehitysvammaisten henkilöiden aikuisopiskelumahdollisuuksia tulisi lisätä. He voisivat tarvitsemansa tuen avulla opiskella johonkin ammattiin tai ammatinharjoittajan apulaisen tehtäviin. Esimerkiksi Seinäjoen Aikuiskoulutuskeskus olisi hyvin kiinnostunut asiasta, jos tuki kehitysvammaisille henkilöille annetaan muulta taholta.
- Kehitysvammaisten henkilöiden mahdollisuuteen työllistyä tulisi kiinnittää huomiota. Tuettu työllistyminen on yksi keino tähän. Tuetun työn ohjaajia tulisi palkata lisää ja menetelmästä sen eduista tulisi tiedottaa runsaasti kaikkia mahdollisia työnantajia. Esa Jukantupa Tuettu työllistyminen ry:stä (Kauhava) otti yhteyttä projektinvetäjään ja kertoi, että he olisivat hyvin innokkaita tekemään tämän asian puitteissa yhteistyötä. Tuettu työllistyminen ry mm. kouluttaa työssäkäyntiavustajia, jotka voisivat olla mahdollistamassa useamman kehitysvammaisen henkilön työllistymistä. (Heidän kotisivunsa on www.tuettutyollistyminen.fi)
- Koska työssäkäyvät kehitysvammaiset henkilöt ovat useimmiten erityisen tunnollisia ja hyviä työntekijöitä, tulisi heidän saada palkkaa työstään.

Toimintakeskuksissa työtehtäviä tulisi kehittää tai vaihtaa

- Kyselyyn vastaajista noin 40 työskentelee tällä hetkellä toimintakeskuksissa. He toivoivat, että työtehtäviä kehitettäisiin tai vaihdettaisiin, jotta mielenkiinto työhön pysyisi paremmin yllä. Yksilölliset kyvyt ja toiveet tulisi ottaa paremmin huomioon tehtäviä suunnitellessa.

Henkilökuntaa tulisi lisätä varsinkin työ- ja päivätoimintaan sekä asumisyksiköihin

- Henkilökuntaa kaivattaisiin lisää eri yksiköihin, jotta kehitysvammaiset henkilöt saisivat riittävän tuen toimintoihinsa. Esimerkiksi toimintakeskuksissa työskentelevät toivoivat, että heitä kannustettaisiin enemmän ja keuhutaisiin taidoissaan ja varsinkin työn valmistuessa, jolloin motivaatio työhön säilyisi paremmin.
- Eri asumisyksiköissä asuvat kehitysvammaiset henkilöt toivoivat, että päivätoimintaa tai vapaa-ajantoimintaa järjestettäisiin enemmän yksikön ulkopuolella. Usein tämän esteenä on kuitenkin henkilökunnan vähyys.

Asumispalveluja tulisi lisätä, etenkin tukiasuntoja ja hoito- ja palvelukoteja

- Viiden vuoden kuluessa uutta asumismuotoa tarvitsee ainakin 31 kehitysvammaista henkilöä. Asiaa käsittelevään kysymykseen eivät läheskään kaikki vastanneet, joten luku voi olla vielä suurempi. Asumispalvelujen järjestämisestä tulisi harkita huolella, sillä viisi vuotta on kuitenkin lyhyt aika.
- Eniten kyselyyn vastaajat toivoivat tulevaisuudessa voivansa muuttaa tukiasuntoon. Tukiasuntoja on ehkä nopein järjestää, kunhan vain löytyy kehitysvammaiselle henkilölle tukea antava taho. Ja se on erityisen tärkeää, että kehitysvammaisen henkilö saa todellakin tarvitsemansa tuen, ettei vaan missään tapauksessa jää "heitteille". Tärkeintä on muistaa, että jokaisella kehitysvammaisella on yksilölliset tarpeet. Kenties jokin yksi taho voisi olla kehitysvammaisten henkilöiden kykyjen kartoittaja. Esimerkiksi Seinäjoen aikuiskoulutuskeskus voisi järjestää itsenäiseen elämään valmistavaa koulutusta ja samalla selvittää tuen tarpeita asumisessa.
- Toiseksi eniten toivottiin hoito- ja palvelukoteja. Toivottiin, että nämä yksiköt olisivat pieniä ja niissä olisi riittävä määrä henkilökuntaa. Niissä toivottiin myös olevan yövalvonta ja yksikön toivottiin sijaitsevan lähellä muuta asutusta. Olisi erittäin tärkeää, että näihin yksiköihin muuttavilla kehitysvammaisilla henkilöillä olisi mahdollisuus aluksi saada yksiköstä tilapäishoitona asumisvalmennusta, jolloin muutto yksikköön jatkossa olisi helpompi.

Tiedotusta erilaisista palveluista ja eduista tulisi lisätä -> Palveluohjaaja

- Tietoja kaivattiin kipeästi esimerkiksi asumis-, työ- ja päivätoiminta- sekä koulutuspalveluista, apuvälineistä, tilapäishoidosta, harrastuksista jne.
- Se, että olisi yksi ihminen, esimerkiksi palveluohjaaja, johon voitaisiin ottaa yhteyttä eri asioissa, olisi tärkeää hyvin monelle vastaajista. Tämä henkilö voisi tiedottaa alueen kehitysvammaisia henkilöitä tasapuolisesti kaikista palveluista ja eduista, mitä heillä on mahdollista saada. Tämä henkilö voisi auttaa kehitysvammaisia henkilöitä saamaan näitä palveluja ja hän toimisi muutenkin kehitysvammaisen henkilön ja hänen perheensä/läheistensä tukena esimerkiksi kertomalla eri elämänvaiheista kehitysvammaisen henkilön kohdalla. Palveluohjaaja voisi toimia iäkkäiden vanhempien tukena, kun kehitysvammaisen henkilön olisi aika alkaa itsenäistyä.

Kuntien tulisi laatia lakisääteiset palvelusuunnitelmat ja erityishuolto-ohjelmat kaikille kehitysvammaisille henkilöille

- Monelta vastaajista uupui edelleen palvelusuunnitelma ja erityishuolto-ohjelma. Näiden molempien avulla kartoitetaan kehitysvammaisen henkilön tarpeita ja niiden avulla päätetään, kuinka tarpeisiin vastataan. Ne molemmat tulisi laatia kaikille kehitysvammaisille henkilöille.

Henkilökohtaisia avustajia tulisi olla enemmän, jotta kehitysvammaisen henkilön elämä olisi mahdollisimman laadukasta

- Henkilökohtaisia avustajia tarvittaisiin enemmän, jotta kaikkien kehitysvammaisten henkilöiden elämä olisi mahdollisimman laadukasta. Kaikilla, myös vaikeavammaisilla henkilöillä, on oikeus osallistua toimintoihin omien kykyjensä mukaan riittävän tuen avulla.
- Henkilökohtaisten avustajien vaihtuvuus on iso ongelma. Syinä tähän on ehkä pieni palkka ja joidenkin etuisuuksien puuttuminen. Henkilökohtaisen avustajan työ on kuitenkin vaativaa ja vastuullista, koska siinä ollaan usein kahden kehitysvammaisen henkilön kanssa. Henkilökohtaisten avustajien palkkaukseen ja arvostukseen tulisi kiinnittää huomiota, jotta sekä avustajalla että avustettavalla olisi mahdollisuus laadukkaaseen elämään.

Tilapäishoitoa ja apuvälineitä tulisi tarjota mahdollisimman monelle

- Vain muutama vastanneista sai tilapäishoitoa. Tilapäishoitoa tulisi tarjota mahdollisimman monelle, jolloin vanhemmat saisivat levähtää ja kehitysvammainen henkilö saisi kokeilla asumista muualla kuin lapsuuden kodissa.
- Apuvälineitä sai myös harva vastaajista. Apuvälineet auttavat monia kuitenkin selviämään paremmin arkipäivän toimista, joten niitä tulisi tarjota kaikille.

Harrastusmahdollisuuksia kodin ulkopuolella tulisi lisätä, myös vaikeavammaisille henkilöille

- Harrastusmahdollisuuksia kodin ulkopuolella kaivattiin kipeästi. Kaikilla, myös vaikeavammaisilla henkilöillä tulisi olla mahdollisuus myös laadukkaaseen vapaa-aikaan. Ongelmana on usein avustajan puute ja kuljetuspalveluiden vähyys.

5.3 Palveluesite

Projektinvetäjä Heli Perälä alkoi kerätä tietoja palveluesitteeseen jo kesällä 2005. Ensin hän lähetti sähköpostia eri yksiköihin ja käski heidän lähettää tietojaan esimerkiksi yksikön esitteen itselleen. Vastaaminen näihin sähköposteihin viivästyi monella joutuen siitä, että yksiköiden esimiehet olivat lomalla ja kun he tulivat lomalta, asiaa ei enää välttämättä muistettu. Sen vuoksi Perälä otti joihinkin yksiköihin monta kertaa yhteyttä ja soitteli tai kävi yksikössä vierailulla.

Perälä valitsi palveluesitteeseen mukaan yksiköt, jotka sijaitsevat Seinäjoella, Nurmossa, Ylistarossa tai muissa lähikunnissa. Koulutusyksiköiden joukossa on kaksi yksikköä, jotka toki sijaitsevat kauempana, mutta ovat suuria yksiköitä järjestäen koulutusta juuri kehitysvammaisille henkilöille.

Kun Perälä oli saanut kaikilta materiaalia, hän alkoi poimia jokaisesta yksiköstä samantyyppisiä tietoja. Aluksi jokaisesta yksiköstä on lyhyt yleisesittely. Seuraavaksi lukee, se mitä yksikkö tarjoaa kehitysvammaisille henkilöille, sitten tarkat tiedot, siitä kehen tulee ottaa yhteyttä, jos on kiinnostunut paikasta. Lopuksi jokaisesta yksiköstä on vielä mainittu tarkat yhteystiedot, kuten osoite, puhelinnumero, sähköposti, kotisivu, faksi jne.

Ennen kuin palveluesite on julkaistu, Perälä on tarkastuttanut jokaisella yksiköllä heidän tekstinsä, jotta tiedot varmasti pitävät paikkansa. Palveluesitteestä on tarkoituksella tehty helppolukuinen, jotta kehitysvammaiset henkilöt voivat itsekkin lukea sitä. Palveluesite on valmistuttuaan lähetetty kaikille niille kehitysvammaisille henkilöille, joille kyselykin lähetettiin. Muiden on mahdollista tulostaa palveluesite yhdistyksen nettisivuilta. (www.netikka.net/seinajoen.kvtuki)

Palveluesite on koettu hyvin tarpeelliseksi. Siitä on ollut apua sekä kehitysvammaisille henkilöille että heidän läheisilleen. Palveluesitteen avulla he ovat nähneet kaikki palvelut, joita heidän on mahdollista saada/hakea. Kehitysvammaisten henkilöiden parissa työskentelevät tahot ovat olleet kiitollisia saadessaan palveluesitteen työvälineekseen. Joidenkin yksiköiden henkilökunnat ovat olleet tyytyväisiä siihen, että heidän palveluistaan tiedotetaan palveluesitteen avulla niin laajasti. Kiitosta hankkeelle on tullut myös siitä, että nyt kaikki kehitysvammaisille henkilöille asumista, työ- ja päivätoimintaa sekä koulutusta tarjoavat yksiköt tällä alueella ovat koottu yhdeksi esitteeksi.

(Palveluesite liitteenä kansiossa)

Koulutusyksiköt

Kehitysvammaisille henkilöille koulutusta tarjoavia yksiköitä löytyi yhteensä 11.

- Alavuden erityisammattikoulu, Aikuiskoulutus- ja toimintayksikkö Kaarisilta (Seinäjoki), Lehtimäen opisto, Kurikan ammattioppilaitos, Etelä-Pohjanmaan opisto (Ilmajoki) sekä Perttulan ja Kuhankosken erityisammattikoulut tarjoavat tällä hetkellä kehitysvammaisille henkilöille opetusta.
- Seinäjoen ammattioppilaitos, Seinäjoen aikuiskoulutuskeskus, Seinäjoen koulutuskeskuksen oppisopimuspalvelut sekä JAKK olisivat valmiita järjestämään kehitysvammaisille henkilöille koulutusta. Jotta opiskelu onnistuisi tulisi tuen järjestäjä jonkin muun tahon kautta.

Asumisyksiköt

Kehitysvammaisille henkilöille asumista tai asumisen tuen tarjoavia yksiköitä löytyi yhteensä noin 20.

Eskoon palvelukeskuksen asumispalvelut:

- Kuntokaari, Kotopihlaja, Tuulentupa, Neliapila, Viisikko, Pentinkulma, Metsäkulma, Kuusikoto, Metsätähti, Metsärinteen asuntola
- Eskoon palvelukeskuksen järjestämä tilapäishoito
- Eskoon Sosiaalipalvelujen kuntayhtymän järjestämän perhehoidon kaksi eri muotoa
- Eskoon Sosiaalipalvelujen kuntayhtymän perustamat muut asumisyksiköt

Kehitysvammaisten Asuntola

Asumispalvelusäätiö ASPA / Seinäjoen asumispalveluryhmä

Liisantupa

Wanha Värttinä

Kurikan Hirvinummen palvelukoti

Vuorikoti

Koivukoti

Härmänmaan palvelukoti Pikkutulppaani

Ylistaron asuntola

Työ- ja päivätoiminta

Työ- ja päivätoimintaa kehitysvammaisille henkilöille tarjoavat seuraavat yksiköt:

Aikuiskoulutus- ja toimintayksikkö Kaarisilta

Seinäjoen toimintakeskus

Ylistaron toimintakeskus

Villen Tupa

Eskoon Sosiaalipalvelujen kuntayhtymän perustamat muut toimintakeskukset

5.4 Tuettu työ

Projektinvetäjä Heli Perälä aloitti tämän kolmannen tavoitteen parissa tutustumalla ensin tuetun työn menetelmään. Hän luki runsaasti kirjallisuutta ja sitten kävi moneen kertaan keskustelemassa asiasta Seinäjoen toimintakeskuksen työntekijän Jukka Laaksosen kanssa. Jukka Laaksonen toimii tuetun työn ohjaajana ja sovimme, että tulevat työntekijät ovat Seinäjoen toimintakeskuksen työntekijöitä. Jukka Laaksosen kanssa sovimme, että kun hanke loppuu, tuki tuetun työn työntekijöille taataan toimintakeskuksesta.

Hankkeen avulla työllistettäväksi valittiin kaksi miestä, jotka tarvitsevat runsaasti tukea ja ohjausta työskennellessään. Projektinvetäjällä oli mahdollisuus antaa ohjausta koko työpäivän ajan. Työharjoitteluaajaksi molemmille miehille valittiin kolme kuukautta.

5.4.1 Ensimmäinen tuetun työn työntekijä - Panu

Toiselle miehelle, Panulle, työpaikka löytyi Seinäjoen Seudun Kehitysvammaisten Tuki ry:n toimistolta Ystävänkortti-projektista. Hänen toiveena työpaikan suhteen oli ollut se, että työpaikka olisi lähellä hänen kotiaan, jotta hän pääsisi kulkemaan siellä itsenäisesti. Ja Kehitysvammaisten Tuki ry on muutaman kadun päässä hänen kodistaan. Hänen työtehtävänään toimistolla on siistiminen. Panu sai aloittaa työnsä 18.8. Hänen työpäivänsä on torstai ja työpäivä alkaa klo 9.00 ja päättyy klo 14. Työtehtävänään hänellä on:

- Toimiston imurointi
- Lattioiden pesu
- Mattojen puistelu ja pihalle tuulettumaan vienti
- Pölyjen pyyhintä tasoilta ja keittiöstä
- Tuuletus/ikkunoiden avaus
- Vanhojen sanomalehtien roskeen vienti
- Roskakorien tyhjäys ja roskien vienti piharoskikseen
- Tarvittaessa toimiston pihan lakaisu

Tutustumiskerralla Panu saapui toimistolle Jukka Laaksosen kanssa. Tuolloin tutustuimme toisiimme ja katselimme toimistoa keksien yhdessä mahdollisia työtehtäviä. Panulle tehtiin ennen varsinaista aloitusta työkansio, mihin laitettiin erittäin selkeästi (sekä kuvin että kirjattuna) työtehtävät. Ensimmäisinä kertoina työtehtäviä harjoitettiin yhdessä Panun kanssa. Joissakin asioissa, kuten imuroinnissa, häntä tuli ohjata kädestä pitäen.

Harjoittelun edetessä Panun itseluottamus ja taidot kehittyivät huimasti. Loppuvaiheessa harjoittelua ainoastaan imurointi tuotti Panulle hankaluuksia. Yhtenä syynä tähän on se, että Panulla on hieman huono näkö ja koska toimiston lattian kuviointi on kirjava, siitä oli Panun vaikea hahmottaa roskia jne. Myös se, että toimisto on hyvin sokkeloinen, vaikeuttaa imurointia. Loppuvaiheessa Panu ei enää tarvinnut juurikaan kansiota, sillä hän muisti työtehtävät ulkoa. Panulle tehtiin harjoittelun päätyttyä määräaikainen työsopimus joulukuulle asti ja hänen työsopimuksensa jatkui tammikuulla 2006 kestäen toukokuulle. Seinäjoen Seudun Kehitysvammaisten Tuki ry:n toimistolla työskentelevät henkilöt ovat erittäin tyytyväisiä Panun työhön. Eräänä työpäivänä Panu sanoi, että hän on kyllä maailman onnellisin mies, kun on saanut työpaikan.

(Kansiossa liitteenä Panun työtodistus, työtehtävät lueteltuna sekä kuvina)

5.4.2 Toinen tuetun työn työntekijä - Jussi

Toiselle miehelle, Jussille, löytyi työpaikka Maatilamatkailu Ilomäestä Peräseinäjoelta. Jussia kiinnostaa eläimet, varsinkin hevoset ja hän on lapsena asunut maatilalla, joten Ilomäki on työpaikkana mitä mainioin. Jussin kanssa tutustuttiin 27.9 ensin hänen kotonaan, jossa oli myös hänen ätinsä mukana. Samana päivänä kävimme myös Ilomäessä tutustumassa siellä asuviin henkilöihin, tiloihin ja eläimiin. Samalla kertaa suunnittelimme myös mahdollisia työtehtäviä. Jussille tehtiin myös ennen työnaloitusta työkansio. Työkansio on niin pieni, että se mahtuu hänen haalarinsa taskuun. Siinä on myös kuvin ja tekstein ilmaistu työtehtävät.

Jussi aloitti työnsä 12.10. Hänen työpäiväkseen valittiin keskiviikko ja työpäivän kesto on klo 9.00-13.00. Työtehtävinä hänellä on:

- Hevostallin siivous (lakaisu ja uusien sahajauhojen laitto)
- Kanalan siivous sekä kanojen ja hanhien ruokkiminen
- Takkapuiden kuljetus puuvajasta asuintaloon
- Haravointi tai lumenluonti

Jussi on vaatinut työhönsä paljon ohjausta. Ensimmäisillä kerroilla teimme yhdessä työtehtävät ja harjoittelun edetessä ohjausta vähennettiin. Jussi jää usein haaveilemaan, jolloin hänen työntekonsa keskeytyy. Hän tarvitsee useimmiten vinkin siitä, että töitä tulisi jatkaa. Loppuvaiheessa harjoittelua Jussilta sujui hevostallin siivous aivan itsenäisesti ja hän tekikin erittäin siistiä jälkeä. Kanalan siivouksen sekä kanojen ja hanhien ruokkimisen jätimme pois kokonaan ennen joulua, sillä eläimet olivat hyvin aggressiivisia ja yrittivät jatkuvasti päästä puraisemaan. Puiden vienti kottikärkyllä puuvajasta asuintaloon sujui myös erittäin hyvin. Sen vuoksi lisäsimme puiden vientiä myös yhteen vuokra-asunnoista ja pannuhuoneeseen. Yhtenä tehtävänä Jussilla oli haravointi tai lumenluonti/-lakaisu tilanteen mukaan. Jussi nautti työstään ja oli ylpeä siitä. Hän teki työnsä huolella.

Jussin työn jatkuvuutta mietittiin tarkasti ennen viimeistä kertaa. Tuolloin päätimme yhdessä Jussin, tuetun työn työnantajan Reijo Ilomäen sekä Seinäjoen toimintakeskuksen tuetun työn ohjaajan Jukka Laaksosen kanssa, että Jussin työsopimus ei jatku. Syynä tähän on se, että Seinäjoen toimintakeskuksesta ei pystytäkään antamaan Jussille riittävää ohjausta sekä se, että Ilomäestä ei voida nimetä ketään Jussin työpaikkaohjaajaksi. Tähän syynä on mm. se, että Ilomäen Reijo tekee kolmivuorotyötä. Totesimme kuitenkin kaikki yhdessä, että kolme kuukautta kestänyt työharjoittelu oli Jussille sekä Ilomäkeläisille oikein mieluisa kokemus. Jussin itsetunto nousi työskentelyn aikana huomattavasti ja hän huomasi itsellään olevan kykyjä, joiden luuli ehkä jo kadonneen. Jussi oli työn loppumisesta hieman surullinen mutta sanoi lopuksi, että eihän kaikille anneta näin hienoa mahdollisuutta.

(Kansiossa liitteenä Jussin työtodistus, työtehtävät lueteltuna sekä kuvina)

5.4.3 Muut tuetun työn työntekijät

Hankkeen alkuvaiheessa oli tarkoituksena, että projektinvetäjä ohjaisi vielä yhden työntekijän uuteen työhön. Mutta kun pohdimme sitä, kuinka paljon Panu ja Jussi tarvitsevat aikaa ja tukea, päädyimme siihen tulokseen, että on parempi ohjata vain näitä kahta miestä. Hankkeessa tehtiin kuitenkin Seinäjoen Seudun Kehitysvammaisten Tuki ry:n toimistolla, Ystävyys Yhdistää -toiminnassa työskentelevälle, kehitysvammaiselle naiselle myös työkansio helpottamaan työtehtävien muistamista ja suorittamista. Kansiota on ollut apua naiselle. Hän suorittaa tehtäviään rivakammin ja itsemmäisemmin.

5.4.4 Pohdintaa tuetusta työstä

Hyvä Elämä-hankkeessa annettu tuki näille kahdelle miehelle on ollut todella hieno juttu. Molemmat miehet tarvitsivat hyvin tiivistä ohjausta, koska molemmat ovat keskivaikeasti kehitysvammaisia miehiä. Seinäjoen toimintakeskus ei välttämättä olisi pystynyt tarjoamaan heille tällaista tilaisuutta. Näiden kahden miehen kehittyminen taidoissaan kolmen kuukauden aikana oli huikeaa ja vaikka toinen heistä ei saanut jatkaa työssään, hän itse sanoi kokemuksen olleen hieno. Sen vuoksi olisi tärkeää, että kaikilla olisi mahdollisuus kokeilla taitojaan työelämässä.

Hanhakemuksessa lukee, että hankkeessa selvitettäisiin, mitkä yritykset voivat tarjota avo- tai tuetun työn työpaikkoja kehitysvammaisille henkilöille. Hankkeessa ei ole selvitetty sen tarkemmin yrityksiä, sillä se olisi vaatinut käyntejä ja luottamuksellisen suhteen luomista näissä yrityksissä. Tärkeää olisi varmasti ollut myös tarjota käynnillään heti jotain kehitysvammaista henkilöä työhön. Tämä työ olisi vaatinut paljon aikaa mutta kenties voitaisiin perustaa uusi hanke tätä tarkoitusta varten.

Hankkeen työntekijään, Heli Perälään, on otettu muutaman kerran yhteyttä mm. Alavuden erityisammattikoulusta ja Seinäjoen sosiaali- ja terveyskeskuksesta, kun on etsitty opiskeleville kehitysvammaisille henkilöille työharjoittelupaikkoja. Heli Perälä

on pohtinut asiaa ja lähettänyt ideoita ja mahdollisten harjoittelupaikkojen yhteystietoja kysyville tahoille.

5.5 Tuetun työn työnantajan opas

Projektinvetäjä Perälä laati yhdessä hankkeessa harjoittelussa olleen sosionomiopiskelija Sonja Lehtimäen kanssa tuetun työn työnantajan oppaan. Siihen kerättiin yleisimmät tiedot tuetusta työstä mahdollisen uuden työnantajan kannalta. Opas on lyhyt myös sen vuoksi, että sitä jaksaa helpommin lukea. Oppaassa on myös valokuvia kehitysvammaisista henkilöistä työssään. Opas voi toimia työvälineenä esimerkiksi Seinäjoen toimintakeskuksen tuetun työn ohjaajien työssä. Oppaasta ja tuetusta työstä on tiedotettu jokaisessa tiedotustilaisuudessa. Opas löytyy yhdistyksen internet-sivulta.

(Kansiossa liitteenä tuetun työn työnantajan opas)

5.6 Tiedotus

Kehitysvammaisten Hyvän Elämän Perusteet -hankkeesta on tiedotettu mahdollisimman laajasti koko hankkeen ajan. Kesällä 2005 hankkeesta tiedotettiin useassa sanomalehdessä, kuten Ilkassa, Ykkösissä, Seinäjokisessa jne., Pohjanmaa radiossa sekä jopa televisiossa Pohjanmaan alueuutisissa. Koko hankkeen ajan www.uhoo.fi -sivuilla internetissä kerrottiin, mitä hankkeessa juuri sillä hetkellä tapahtui jne. Myös Seinäjoen Seudun Kehitysvammaisten Tuki ry:n internet-sivuilla tiedotettiin hankkeesta. (www.netikka.net/seinajoen.kvtuki/hyvaelama.htm). Projektinvetäjä lähetti jatkuvasti toimittajille uutisideoita hankkeesta.

(Kansiossa liitteenä uutiset lehdessä, internetissä jne.)

Kyselyn raportin ja palveluesitteen valmistuttua hankkeen tuloksista kerrottiin mm. Ilkassa, Pohjankyrö -lehdessä sekä Pohjanmaa-radiossa. Näiden lisäksi hankkeen puitteissa on pidetty lukuisia tiedotustilaisuuksia monessa eri paikassa, joita ovat:

- 20.10 Asumispalvelusäätiö Aspa/ Seinäjoen asumispalveluryhmän seurantaryhmä. Kokouksessa keskusteltiin pääasiassa tulevista asumispalvelutarpeista.

- 31.10 Seinäjoen ammattikorkeakoulun sosionomi-opiskelijoiden tiedotus hankkeesta. Opiskelijat halusivat tietää hankkeesta yleensäkin ja sen tuloksista.
- 9.11 Seinäjoen perusturvalautakunnan kokous. Heli Perälä kertoi kaikista tuloksista ja paljon keskustelua saatiin aikaan.
- 17.11 Pohojalaaset -99 Tukipiirin ja Eskoon hallituksen kokous. Kokouksessa keskusteltiin laajasti hankkeen tuloksista. Paikalla oli myös Tampereelta Kehitysvammaisten Tukiliiton työntekijöitä.
- 30.11 Ylistarossa tiedotustilaisuus kunnan työntekijöille ja eri yksiköiden edustajille.
- 1.12 Nurmossa tiedotustilaisuus kunnan työntekijöille. Tuloksista ja kehittämisideoista keskusteltiin hyvin rakentavasti. Hankkeen tuloksiin ja varsinkin palveluesitteeseen oltiin erittäin tyytyväisiä.
- 19.12 Eskoon palvelukeskuksessa kaksi tiedotustilaisuutta palvelukeskuksen työntekijöille sekä kehitysvammaisille henkilöille palveluja tarjoavien yksiköiden edustajille. Molemmat tilaisuudet sujuivat hyvin ja asioista keskusteltiin laajasti. Eskoon palvelukeskuksen työntekijät olivat tyytyväisiä palveluesitteeseen, sillä sen avulla he pystyvät mainostamaan toimintaansa ja palvelujansa.
- 20.12 Seinäjoen toimintakeskuksessa tiedotustilaisuus sen kaikille työntekijöille. Kaikista tuloksista oltiin kiinnostuneita.
- 9.1 Lähihoitaja-opiskelijoiden tiedotus hankkeesta ja sen tuloksista. Opiskelijat ja heidän opettajansa kuuntelivat innokkaina ja kyselivät monipuolisesti.

Tarkoituksena oli, että hankkeen projektinvetäjä Perälä olisi mennyt vielä Seinäjoen toimintakeskuksen vanhempainiltaan 8.2 puhumaan kehitysvammaisten henkilöiden vanhemmille tuloksista. Projektinvetäjä Perälä ei itse päässyt paikalle, koska oli sairaana mutta Ystävänkorttiprojektin projektipäällikkö Satu Laakso oli puhunut vanhemmille myös Hyvä Elämä -hankkeesta. Kiitos Sadulle!

Tiedotustilaisuuksissa on painotettu, että kyselyn raportti, palveluesite ja tuetun työn työnantajan opas löytyvät kaikki Seinäjoen Seudun Kehitysvammaisten Tuki ry:n internetsivuilta osoitteesta www.netikka.net/seinajoen.kvtuki/hyvaelama.htm. Ne on jokaisen mahdollista tulostaa sieltä itselleen. Projektinvetäjä Perälä on tiedottanut laa-

jasti hankkeesta ja sen tuloksista ja materiaalista sähköpostin kautta mm. asumis-, työ- ja päivätoiminta- sekä koulutusyksiköiden henkilökuntaa. Seinäjoen Seudun Kehitysvammaisten Tuki ry:n jäseniä Perälä on tiedottanut mm. jäsenkirjeiden avulla.

Projektinvetäjä Heli Perälä on ollut muutaman kerran yhteydessä kansanedustaja Paula Risikkoon Hyvä Elämä -hankkeen tuloksien pohjalta. He ovat käyneet keskustelua esimerkiksi henkilökohtaisen avustajan tarpeesta, palvelusuunnitelman ja erityishuolto-ohjelman puuttumisista ja asumispalvelujen tarpeista tulevaisuudessa. Paula Riskko pyrki vaikuttamaan hankkeessa esille tulleisiin asioihin. Projektinvetäjä Perälä on osallistunut myös 4.10 Vammaisneuvoston ja järjestöjen yhteistapaamiseen, 17.10 Yli kynnysten - vammaisena yhteiskunnassa -tapahtumaan sekä 28.11 Henkilökohtainen avustaja -järjestelmä -tilaisuuteen, joissa hän on osallistunut keskusteluihin ja tuonut esille hankkeen tuloksia.

6. POHDINTAA

Kehitysvammaisten Hyvän Elämän Perusteet -hanke on kokonaisuudessaan toteutunut loistavasti! Hankkeen aikataulu on ollut erittäin tiukka mutta silti on saavutettu asetetut tavoitteet. Vaikkakin hankkeen alussa tuntui, että hankkeen tavoitteet ovat liian suuria ja joissa on tehtävää kolmen hankkeen edestä. Projektinvetäjä Perälä on saanut hyvin paljon tukea ja kannustusta Seinäjoen Seudun Kehitysvammaisten Tuki ry:n työntekijöiltä sekä ohjausryhmän jäseniltä, joten työ on sujunut verkkaisesti.

Hyvä Elämä-hanke on saanut paljon julkisuutta, joten toivottavasti hankkeen tulosten avulla esille tulleita, kehitettäviä asioita pyritään muuttamaan. Eri tiedotustilaisuuksissa käytiin monia kehitettäviä keskusteluja esille tulleista asioista. Hyvä Elämä -hankkeen projektinvetäjä on jakanut monipuolista tietoa sekä kehitysvammaisille henkilöille ja heidän läheisilleen, heidän parissaan työskenteleville ja heidän asioistaan päättävillä tahoilla että opiskelijoille. Laajan tiedotuksen ansiosta myös kaikki muut ihmiset ovat saaneet tietoa kehitysvammaisuudesta sekä kehitysvammaisten henkilöiden toiveista ja tarpeista. Hankkeen avulla on lisätty suvaitsevuuutta kehitysvammaisia henkilöitä kohtaan ja mahdollisesti lisätty työnantajien kiinnostusta palkata kehitysvammaisen työntekijä.

Erilaiset ja vaihtuvat ohjeet ja neuvot Te -keskuksesta ja Seinäjoen Seudun Kehittämisyhdistys Liiveristä sekä maksatushakemuksien täyttö aiheuttivat suurimpia ongelmia hankkeen aikana. Myös hankkeen toiminnan raportointi oli yllättävän paljon aikaa vievää. Mutta onneksi Kehittämisyhdistys Liiverin työntekijät olivat kärsivällisiä ja neuvoivat yhä uudelleen ja uudelleen ongelmien esiintyessä.

Yhtenä ongelmana oli myös se, että Te -keskuksella kului todella paljon aikaa maksatushakemusten käsittelyyn. Seinäjoen Seudun Kehitysvammaisten Tuki ry:n tuli lainata hankkeelle suhteettoman paljon rahaa rahoituspäätöksiä odotellessa. Tokikin yhdistys saa rahat takaisin, kun hanke päättyy mutta yhdistyksen toiminnan piti kuitenkin jatkua hankkeen aikanakin. Tulevaisuudessa täytyy selvittää paremmin pienelle yhdistykselle, mitä hanke oikeasti vaatii ennen kuin yhdistys edes ryhtyy hakemaan hankkeelle rahoitusta.

7. MITÄ HANKKEEN JÄLKEEN?

Kaikki Hyvä Elämä-hankeessa tuotettu materiaali on saatavilla Seinäjoen Seudun Kehitysvammaisten Tukiyhdistyksen toimistolta ja nettisivulta osoitteesta www.netikka.net/seinajoen.kvtuki. Materiaalia voivat käyttää kaikki kehitysvammaiset ja heidän läheisensä sekä muut asiasta kiinnostuneet esimerkiksi alalla työskentelevät työnsä avuksi. Sitä voivat käyttää myös opiskelijat tutustuakseen tämän alueen kehitysvammaisten henkilöiden tarpeisiin ja toiveisiin, palveluihin, jota heille tarjotaan sekä tuettuun työhön.

Toinen, hankkeessa ohjatuista, tuetun työn työntekijöistä jatkaa työtään Seinäjoen Seudun Kehitysvammaisten Tukiyhdistyksen toimistolla. Tuen työhön hän saa Seinäjoen toimintakeskuksesta sekä Tukiyhdistyksen toimiston henkilökunnalta.

Sosionomiopiskelija Jenni Viinikainen on luvannut tehdä palveluesitteen kehitysvammaisten henkilöiden harrastusmahdollisuuksista Seinäjoella, Nurmossa ja Ylistarossa. Seinäjoen Seudun Kehitysvammaisten Tukiyhdistys voi sitten jakaa tätä palveluetta Hyvä Elämä-hankkeen palveluesitteen kanssa. Viinikaisen tekemä palveluesite voidaan laittaa myös nettiin yhdistyksen sivuille samaan paikkaan, mistä voi tulostaa myös hankkeen palveluesitteen. Näin alueella asuvat kehitysvammaiset henkilöt saavat kattavan tiedon palveluistaan samasta paikasta.

Hankkeen aikana on noussut paljon kehittämistä vaativia asioita. Kun projektinvetäjä on keskustellut asioista esimerkiksi kuntien työntekijöiden kanssa, on huomattu, että kolmatta sektoria kaivataan kipeästi. Eli esimerkiksi hankkeiden avulla toivottaisiin saatavan monia asioita eteenpäin. Tässä muutamia ehdotuksia uusille hankkeille:

1. Ehdotus: Hanke ja esimerkiksi Seinäjoen Aikuiskoulutuskeskus voisivat tehdä yhteistyötä lisätessään kehitysvammaisen henkilön aikuisopiskelumahdollisuuksia. Alustavien keskustelujen mukaan aikuiskoulutuskeskus olisi valmis järjestämään kehitysvammaisten ryhmälle opettajan, kunhan hankkeen avulla koulutukseen hankittaisiin tarpeeksi kehitysvammaisia ja heille tarjottaisiin riittävä ja yksilöllinen tuki hankkeen puitteissa. Koulutus voisi olla:

a) itsenäisen asumisen harjoittelua, kuten ruoanlaittoa, siivousta, rahankäyttöä jne. Ja siinä samalla voitaisiin kartoittaa kehitysvammaisen kykyjä elää itsenäisesti ja saada samalla selville asiat, joissa hän tarvitsee apua. Yhteistyössä voisi koko ajan olla jokin asumisyksikkö ja kunnan sosiaalityöntekijä. Näin voitaisiin kaikki yhdessä kartoittaa kehitysvammaisen henkilön asumistarvetta ja suunnitella hänen tulevaisuuttaan. Näin vastattaisiin kehitysvammaisen henkilön toiveeseen muuttaa asumaan tukiasuntoon tai jopa itsenäisesti taaten hänelle kuitenkin riittävä tuki, jotta elämä olisi laadukasta.

b) ammattiin tai ammattilaisen apulaisen tehtäviin valmistavaa opetusta. Koulutuksessa voitaisiin esitellä eri ammattialoja kehitysvammaisille henkilöille ja etsiä heille sopivaa alaa. Yhteistyötä voitaisiin tällöin tehdä esimerkiksi Seinäjoen toimintakes-

kuksen tuetun työn ohjaajan kanssa. Hänen kanssaan voitaisiin etsiä mahdollista tuetun työn työpaikkaa kehitysvammaiselle henkilölle koulutuksen päätyttyä. Näin vastattaisiin kehitysvammaisen henkilön toiveeseen kouluttaa itseään, päästä töihin opiskelunsa alan pariin ja saada työstänsä mahdollisesti jopa palkkaa.

2. Ehdotus: Esimerkiksi Seinäjoen Seudun Kehitysvammaisten Tuki ry voisi hakea rahoitusta palveluohjaus hankkeelle. Ensin hankkeen työntekijän tulisi kartoittaa kaikki kehitysvammaisille kuuluvat palvelut hankkeen toiminta-alueella. Yhteistyötä tehtäisiin pääasiassa kuntien sosiaalityöntekijöiden kanssa mutta myös eri palveluja tarjoavien yksiköiden kanssa. Tämän jälkeen työntekijä alkaisi tutustua alueen kehitysvammaisiin henkilöihin ja heidän läheisiinsä. Hän tekisi kotikäyntejä ja kertoisi kaikista palveluista, kuten tilapäishoidosta ja apuvälineistä, joita kehitysvammaisen on mahdollista saada ja auttaisi niiden hankinnassa. Työntekijä toimisi kehitysvammaisen henkilön ja hänen läheistensä tukena elämän eri vaiheissa. Näin vastattaisiin kehitysvammaisen henkilön toiveeseen saada riittävästi tietoa hänelle kuuluvista palveluista. Riittävän tuen ja palvelujen avulla kehitysvammaisen henkilön elämä on laadukasta.

3. Ehdotus: Hanke voisi lisätä kehitysvammaisen henkilön mahdollisuuksia vapaa-ajan toimintoihin. Hankkeen työntekijä voisi tehdä yhteistyötä esimerkiksi ammat- tioppilaitoksen tai ammattikorkeakoulun opiskelijoiden kanssa. Olisi tärkeä saada oppilaitokset sitoutumaan toimintaan niin, että oppilaat saisivat tekemästään työstä opin- topisteitä. Hankkeen työntekijä ja opiskelijat voisivat suunnitella uusia harrasteryhmiä kehitysvammaisille henkilöille. Tärkeää olisi, että opiskelijoita olisi joka kerralla niin paljon, että kaikilla halukkailla olisi mahdollisuus osallistua vamman asteesta huoli- matta. Ryhmät voisivat sisältää esimerkiksi taidetta, musiikkia, pallopelejä, ruoanlait- toa jne. Yhteistyötä voitaisiin tehdä esimerkiksi kansalaisopiston tai liikuntatoimen kanssa. Näin vastattaisiin kehitysvammaisen henkilön toiveeseen saada harrastaa jo- tain kodin ulkopuolella. Tämä palvelisi myös opiskelijoita, koska he saisivat opiskelu- jensa rinnalle käytännön kokemusta kehitysvammaisten henkilöiden parista.